
P r i k a z i i o s v r t i

Knjige o Gospi uz 50. obljetnicu lista “Marija”

Nedavno je fra Petar Lubina objavio dvije vrijedne knjige o Blaženoj Djevici Mariji. Po obliku i sadržaju knjige su različite, pučko-znanstvena značaja, a idu za tim da vjernika obavijeste i odgoje u vjeri. Obje knjige imaju i svečarsko značenje. Pojavljuju se o 50. obljetnici vjerskog lista *Marija*, što ga Lubina već dugih 30 godina vodi i uređuje. Oba uratka žele biti doprinos Godini vjere, upoznavanju lika i uloge Majke Božje u djelu spasenja, kao i njezine nenametljive prisutnosti među hrvatskim vjernicima.

Prva knjiga nosi naslov *Marija – majka Isusova i naša: što Crkva vjeruje i uči o Gospi?*, Knjižnica “Marija”, knjiga 60, Split 2012., str. 152, cijena 40 kn.

Uz uvod i zaključak knjiga ima šest poglavlja: Marija u Sv. pismu, u predaji svetih Otaca, vjerske istine o Majci Isusovoj, štovanje Djevice Marije, općenito o marijanskim svetištima te o Gospi u hrvatskom stvaralaštvu i običajima.

Godina vjere autoru je neposredan povod da prikaže ono što Crkva najprije vjeruje, a onda i naučava o Isusovoj Majci u sklopu ostalih istina vjere. Piscu je stalo do toga da Gospinu stvarnost uključi u sveukupni poklad vjere, jer ona “u sebi ujedinjuje i odražava glavne istine vjere” (LG 65). Majku Isusovu može se zavoljeti ako se bolje upozna njezin lik i uloga u Božjem programu spasenja. S tom se problematikom urednik Marije pozabavio kad je bio zamoljen da priredi gradivo za Vjeronaučnu olimpijadu g. 2011. s temom o Gospi. To je gradivo nadopunio i doradio s nakanom da pruži iscrpnu sliku Blažene Djevice Marije na temelju svetopisamskih izvješća, dogmatskih pravorijeka, bogoslovske prouka te liturgijskoga i pučkog štovanja.

Autor prikazuje ukratko ono što je o Majci Isusovoj zapisano u Novom zavjetu polazeći od Pavlova teksta njegove poslanice Galaćanima, preko sinoptika, gdje posebno do izražaja dolazi

Lukino evanđelje o Isusovu djetinjstvu, preko Ivanova evanđelja i Otkrivenja do Djela apostolskih. Autor se ne upušta u detaljnije razglabanje svetopisamskog poklada, nego iznosi ono što je među poznavateljima Svetog pisma općenito prihvaćeno. U drugom poglavlju predstavlja kratak izbor ranokršćanske misli o Djevici Bogorodici sadržane u predaji svetih otaca dozivajući u pamet tvrdnje iz djela Justina, Ireneja, Ambrozija, Augustina, Efrema, Ćirila, Bazilija, Grgura, Leona Velikog i Prokla Carigradskog. Treće poglavlje posvećeno je istinama vjere koje su se tijekom vremena iskristalizirale u vjeri i štovanju kršćanskog puka pa su po onoj *lex orandi* postale *lex credendi*. Tu su dvije istine iz prvih stoljeća kršćanstva koje su zasvjedočene vjerom naroda Božjega, to jest da je Marija Djevica i da je Majka Sina Božjega, Bogorodica. Druga dva pravorijeka, Marijino Bezgrješno Začeće i njezino Uznesenje dušom i tijelom u nebesku slavu, novijeg su nadnevka. Pri sazrijevanju i prihvaćanju tih istina osjećaj vjernika i crkveno učiteljstvo odigrali su važnu ulogu. Poglavlje završava navodom ostalih naslova pod kojima je Majka Božja zazivana u Crkvi kao Posrednica i Majka Crkve. Četvrto poglavlje posvećeno je štovanju Blažene Djevice Marije. To je ujedno i najopširnije poglavlje, autor mu posvećuje dosta prostora. Slijedom liturgijske važnosti predstavlja svetkovine i blagdane, obvezatne i neobvezatne spomendane kao i blagdane Crkve u Hrvata. Osvrće se i na marijansku pučku pobožnost s poznatijim molitvama Gospi. Peto poglavlje raspravlja općenito o marijanskim svetištima, njihovu nastanku, rasprostranjenosti i značenju u pobožnosti naroda Božjega. Šesto, zadnje poglavlje stanovit je prikaz Gospina lika u hrvatskom bogoslovlju, pjesništvu, likovnoj umjetnosti, glazbi i običajima. Crkva u Hrvata uvijek iznova otkriva Gospino lice, tvrdi autor u zaključku knjige, koja je svojevrsan marijanski priručnik te u punoj mjeri odgovara zadatku koji je sebi postavio: na jednostavan i pristupačan način prikazati Marijin lik i njezinu ulogu u djelu Kristova spasenja, uvijek svjestan da je Gospa “vjerna odvjetnica Hrvatske” i “početak boljega svijeta”.

Druga knjiga je *Vodič Marijanskom Hrvatskom*, Knjižnica “Marije”, knjiga 59, izdavač Franjevačka provincija Presv. Otkupitelja, Split, 2012., stranica 280, cijena 140 kn.

Nakon klasičnog djela *Marijanska Hrvatska* (1995.), u kojem je opisao sva imalo poznatija hrvatska Gospina svetišta i veliku većinu njoj posvećenih crkava među Hrvatima, fra Petar Lubina objavljuje vodič u ta svetišta. U uvodnom dijelu objašnjava pojmove o svetištu i hodočašću, što su dvije stvarnosti međusobno

usko povezane, kao dvije strane iste medalje. Nema svetišta bez hodočašća, ni hodočašća koje ne vodi do svetišta. U novije vrijeme hodočasnički putovi vode ponajviše u marijanska svetišta u nas i u svijetu. U završnom poglavlju nabrojene su Gospine svetkovine, blagdani i spomendani s kalendarom slavlja u pojedinim svetištima. Pri prikazu Gospinih svetišta autor slijedi zemljopisnu podjelu po crkvenim pokrajinama. Hodočasnika i znatiželjnika šalje najprije u Zagrebačku crkvenu pokrajinu, u kojoj slikom i riječju predstavlja 26 Gospinih crkava. Među njima na prvome je mjestu Hrvatsko nacionalno marijansko svetište u Mariji Bistrici, kao i druga poznatija svetišta, Remete, Kamenita vrata, Trški Vrh i tako dalje. Đakovačko-osječka crkvena pokrajina čuva i slavi Gospino otajstvo u 16 crkava u kojima se okupljaju vjernici ravne Slavonije, počevši od Aljmaša. Riječka crkvena pokrajina prisutna je s 15 Gospinih svetišta razasutih po Istri, Hrvatskom primorju, Lici i otocima, s poznatim svetištem Gospe Trsatske na čelu. I Splitska crkvena pokrajina zajedno sa Zadarskom nadbiskupijom obiluje crkvama posvećenima Isusovoj Majci, zazivanj pod različitim imenima. Vjernici uzduž Jadranskog mora, po otocima i zaobalnim mjestima od Zrmanje pa do Tivta okupljaju se u 37 Gospinih svetišta, ponajviše u Gospinu Sinju i Vepricu, Vrpoljcu i Ninu... Među hrvatskim vjernicima u Bosni i Hercegovini autor predstavlja 7 svetišta, od kojih su neka drevna poput Olova ili moderna poput Međugorja. I u ostalim dijelovima bivše države gdje žive Hrvati katolici 5 je marijanskih svetišta prikazanih u zbirci.

O svakom svetišću u Vodiću Lubina je donio najvažnije podatke, s njegovom najnovijom fotografijom i reprodukcijom Gospina lika, slike ili kipa koji se u njemu čuva. Svakomu pojedinom svetišću posvećene su uglavnom po dvije stranice s glavnim povijesno-zemljopisnim podacima, važnijim umjetničkim osobinama, glavnim blagdanima okupljanja i slavlja. Većim svetištima, poput Marije Bistrice, Sinja, Trsata i Međugorja, posvećeno je više prostora. Znanstvene podatke autor nastoji popuniti bogoslovskim značenjem svetišta i kratkim opisom otajstva koje se u njemu štuje. Zlatna nit koja se provlači kroz Vodić jest misao da Majka Isusova upućuje hodočasnika na Boga, koji je izvor i počelo sve pobožnosti. Ona u tome vrši i svoju ulogu usmjeravateljice kako bi hodočasnički put bio doista put k Bogu, da pobožni i skrušeni Gospin *romar* zaista čini ono što mu Isus rekne, što mu Evanđelje stavlja na srce. I u Vodiću je Marija tako "zemlje i neba spona", sveza nebeskoga i zemaljskoga, osoba ljudima draga, a Bogu mila i njegovim Duhom zamilovana.

Vodič je ukusno opremljen, s brojnim fotografijama u boji. Na naslovnici je mozaik štovanih Marijinih likova po hrvatskim Gospinim svetištima, a na prvoj stranici križaljka je ispunjena fotografijama poznatijih Gospinih prošteništa među vjernim Hrvatima. Lubinin Vodič nije poput vodiča koji objavljuju turističke agencije da privuku što više turista. Njegov je vodič - kako to sam značaj uratka i zahtijeva - vjersko štivo. Dok s velikim marom iznosi povijesne i religiozne podatke, otkriva i osvjetljuje blago marijanske baštine među Hrvatima što je od neprocjenjive vrijednosti u odgoju duha i srca. Dotične marijanske crkve kao zgrade nisu velebne katedrale, ni Gospini likovi nisu vrhunske, umjetničke tvorevine. Uza sve to, Gospina svetišta su "klinike duha", a Marijine slike znakovi Božje prisutnosti. Hodočasnik je u njima svjestan da je pridošlica i putnik bez stalnog boravka na zemlji. Dok je na putu i dok kroči ovim životom, postaje svjestan da hoda u Božjoj prisutnosti, s pouzdanjem u Božju pomoć i Marijin zagovor.

Dinko Aračić

Životnost župe

Stipe NIMAC – Brigita PERŠE, *Župa u povijesnim mijenama*, Lepuri, 2013., Ravnokotarski Cvit, 128 stranica.

Franjevac prof. dr. Stipe Nimac, profesor pastoralne teologije na Teološkom fakultetu u Splitu, i laikinja, pastoralna teologinja dr. Brigita Perše, zaposlena u Pastoralnoj službi Ljubljanske nadbiskupije, objavili su godine 2013. kao suautori vrlo detaljan pregled povijesti župe u knjizi pod naslovom *Župa u povijesnim mijenama*.

Već na prvi pogled ovaj neuobičajeni suautorski "dvojac" obećava zanimljivu sintezu njihova zajedničkog napora da što objektivnije i vjerodostojnije prikažu relevantne povijesne činjenice o župi. Profesor dr. Stipe Nimac iskusan je poznavatelj i nastavnik pastoralne teologije, koji iza sebe ima velik broj objavljenih zapaženih promišljanja o problematici različitih pastoralnih područja. Dr. Brigita Perše mlada je doktorica iz područja pastoralne teologije, koja se sve zauzetije posvećuje pitanjima pastoralne teologije, prije svega pitanjima o životu i djelovanju slovenskih